

Årsrapport 2015

Stadsbyggnads- nämnden

**Rapport från
Stadsrevisionen**

Nr 28, 2016

Dnr 3.1.2-71/2016

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I ”årsrapporter” för nämnder och ”granskningspromemorior” för styrelser sammanfattar Stadsrevisionen det gångna årets synpunkter på verksamheten. Fördjupade granskningar som sker under året kan också publiceras som projektrapporter.

Publikationerna finns på Stadsrevisionens hemsida. De kan också beställas från revisionskontoret.

Till
Stadsbyggnadsnämnden

Årsrapport 2015 för stadsbyggnadsnämnden

Revisorerna i revisorsgrupp 2 har avslutat revisionen av stadsbyggnadsnämndens verksamhet under 2015.

Revisorerna har den 15 mars 2016 behandlat bifogad årsrapport och överlämnar den till stadsbyggnadsnämnden för yttrande senast 2016-06-30. Kopia på den revisionsberättelse som överlämnats till kommunfullmäktige bifogas.

Stadsbyggnadsnämndens ekonomiska utfall är inte helt tillfredsställande. Därtill är den interna kontrollen bristfällig. Därför behöver nämnden utveckla prognossäkerheten och den ekonomiska rapporteringen under 2016.

På uppdrag av revisorerna i revisorsgrupp 2.

Michael Santesson
Ordförande

Maria Lövgren
Sekreterare

Sammanfattning

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Sammantaget bedöms att stadsbyggnadsnämnden i huvudsak har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt men det ekonomiska utfallet är inte helt tillfredsställande. Nämnden redovisar en avvikelse på -13,7 mnkr i förhållande till budgeten, vilket motsvarar 8,3 procent av nettobudgeten. Avvikelsen förklaras i huvudsak av en planerad uppgradering av nämndens ärendehanteringssystem, Public 360. Kostnaderna har inte beaktats tillräckligt i 2015 års budget.

Nämnden har i övrigt en i huvudsak god måluppfyllelse för både fullmäktige- och nämndmål. Genomförda granskningar av stadens bostadsmål visar på förutsättningar för en god kontroll avseende samordning och styrning vad gäller bostadsbyggandet. Dock har sjukfrånvaron ökat från 2,9 procent till 4,7 procent under året och ligger därmed över stadens mål på 4,4 procent.

Några utvecklingsområden har dock uppmärksammas bl.a. avseende dokumentation i program, start-PM och detaljplaner. Därtill visar granskning av bostadsanpassningsbidraget på vissa brister som bör åtgärdas.

Intern kontroll

Sammanfattningsvis bedöms att nämndens interna kontroll inte varit helt tillräcklig. Revisionskontoret bedömer att nämnden inte har en tillfredsställande ekonomisk rapportering till nämnden. Ekonomi, verksamhet och kvalitet följs upp i samband med nämndens tertialrapporter och verksamhetsberättelse. De ekonomiska månadsrapporterna som kontoret tar fram redovisas dock inte till nämnden. Årets underskott, som uppmärksammandes i oktober månads uppföljning, har inte redovisats till nämnden förrän vid årets slut, i verksamhetsberättelsen. Därtill har nämndens prognossäkerhet varit bristfällig i tertialrapporterna. Vid stora avvikelser bör nämnden informeras så tidigt som möjligt för att möjliggöra åtgärder.

Granskning avseende inköp av konsulttjänster visar på vissa brister av den interna kontrollen.

Bokslut och räkenskaper

Bokslut och räkenskaper bedöms i allt väsentligt vara rättvisande samt följer gällande regler och god redovisningssed.

Innehåll

Årets granskning	1
Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi	1
Intern kontroll	4
Bokslut och räkenskaper	6
Uppföljning av tidigare års granskning	7
Bilaga 1 - Bedömningskriterier	1
Bilaga 2 - Årets granskningar	1
Bilaga 3 - Uppföljning av lämnade rekommendationer	1

Årets granskning

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi
- Intern kontroll
- Bokslut och räkenskaper

Revisionen har utförts enligt kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt reglementet för stadsrevisionen och god revisionsledning i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning av nämnden. Kriterier för bedömningen redovisas i *bilaga 1*.

I rapporten redovisas översiktligt resultatet av revisionsårets grundläggande och fördjupade granskningar. De granskningar som genomförts under revisionsåret redovisas närmare i *bilaga 2*.

En uppföljning av hur nämnden har beaktat rekommendationer från tidigare års granskning redovisas översiktligt i rapporten och mer detaljerat i *bilaga 3*.

De förtroendevalda revisorerna har träffat representanter för nämnden i samband med genomgång av 2014 års granskning och avstämning inför 2015.

Granskningsledare har varit Åsa Sandgren vid revisionskontoret och Anders Rabb vid PwC.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas en granskning av om nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer, gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Bedömningen avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

Sammantaget bedöms att stadsbyggnadsnämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt men det ekonomiska utfallet är inte helt tillfredsställande. Bedömningen grundar sig på att nämndens resultat i allt väsentligt är förenligt med de mål

som kommunfullmäktige fastställt, men att budgeten har överskridits. Genomförda granskningar av stadens bostadsbyggande visar på förutsättningar för en god kontroll avseende samordning och styrning vad gäller bostadsbyggandet.

Ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar följande budget, utfall och avvikelser för år 2015:

Mnkr	Budget 2015	B o k s l u t 2 0 1 5			Budget-avvikelse 2014
		Utfall	Avvikelse		
Driftbudget					
Kostnader	408	436,5	-28,5	-7,0%	-34,3
Intäkter	242,3	254,1	14,8	5,8%	28,2
Verksamhetens nettokostnader	165,7	176,4	-10,7	-6,5%	-6,1
Avskrivningar	0	2,8	-2,8		-1,8
Internräntor	0	0,2	-0,2		-0,1
Driftbudgetens nettokostnader	165,7	179,4	-13,7	-8,3%	-8,0
Investeringsplan					
Utgifter	1,0	1,5	-0,5	-50%	-4,6
Inkomster					
Nettoutgifter	1,0	1,5	-0,5	-50%	-4,6

Av ovanstående redovisning framgår att nämndens utfall avviker med -13,7 mnkr (8,3 procent) i förhållande till budgeten. Utfallet visar att budgethållningen inte har varit tillräcklig.

De största avvikelserna finns inom planavdelningen och gemensam verksamhet. Enligt nämndens redovisning beror avvikelsen i intäkter på planavdelningens genomgång av underlag för fakturering av utförda arbeten. De ökade kostnaderna för gemensam verksamhet förklaras av uppgradering av ärendehanteringssystemet Public 360 samt den höga personalomsättningen. Kostnaderna för uppgraderingen av systemet har inte beaktats tillräckligt i budgeten.

Bostadsanpassningsbidraget som tidigare år har överskridit budgeten redovisar ett mindre överskott. Budgeten för bostadsanpassningsbidraget utökades till 2015.

Överskridandet av investeringsbudgeten med 0,5 mnkr förklaras av förvaltningens anpassning av lokalerna i och med att fler medarbetare anställts.

Nämnden har förklarat avvikelserna på ett i huvudsak tillfredsställande sätt. Enligt verksamhetsberättelsen upprättades en handlingsplan under hösten för att minska avvikelsen. Planen har inte presenterats för nämnden.

Verksamhetsmässigt resultat

Nämndens resultat för 2015 bedöms i allt väsentligt vara förenligt med de mål som kommunfullmäktige fastställt. Bedömningen grundas på en granskning av nämndens verksamhetsberättelse samt på övriga granskningar som har genomförts under året.

Nämnden bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamheterna i huvudsak uppfylls. Elva av femton fullmäktigemål bedöms helt uppfyllda. Revisionskontoret delar nämndens bedömning för alla mål utom för målet *Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo*. Nämnden bedömer målet som uppfyllt trots att två av fyra indikatorer inte uppfyllts. Bedömningen motiveras med att indikatorn för påbörjade bostäder i nya tunnelbanans influensområde är så ny att påbörjat arbete inte kommer ge effekt förrän tidigast 2016. Därtill förklaras den ökade genomsnittstiden från start-PM till beslutad detaljplan av en stor andel komplexa planer. Revisionskontorets uppfattning är att nämnden behöver ta ställning till målen årligen för att verksamhetsplanen ska innehålla realistiska mål och indikatorer.

De fyra mål som nämnden bedömer som delvis uppfyllda är *Företag väljer att etablera sig i Stockholm, Fler jobbar, har trygga anställning och försörjer sig själva, Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar* och *Stockholm stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor*.

För målet *Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor* är flertalet indikatorer delvis uppfyllda. Svaren i medarbetarenkäten visar bl.a. att ledarskapsindex, styrningsindex och motivationsindex inte är i nivå med satta mål. Kontoret har haft en hög personalomsättning. Därtill har sjukfrånvaron ökat från 2,9 procent till 4,7 procent under året och ligger därmed över stadens mål på 4,4 procent. Enligt kontoret ska åtgärder vidtas på bygglovsavdelningen, som har högst personalomsättning. Ett projekt för att utveckla arbetsmiljön ska genomföras under 2016.

Revisionskontoret har genomfört tre granskningar avseende styrning och kontroll av stadens bostadsbyggande. Granskningarna avser bostadsmålet om 40 000 bostäder till 2020, mål för student-

bostäder samt planering och målsättningar avseende bostäder för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning. Sammanfattningsvis är bedömning att det finns förutsättningar för en god kontroll avseende samordning och styrning vad gäller bostadsbyggandet i stort. Stadsbyggnadsnämnden bör dock se till att beslutsunderlag om start-PM innehåller realistiska tidplaner med en bedömning av riskerna för försening, bl.a. på grund av ett överklagande.

Därtill bedöms att planeringen för att säkerställa målet om byggande av 4 000 studentbostäder för perioden 2013-2017 är god. När det gäller bostäder för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning bedöms att stadens samverkan inte är tillräckligt formaliserad och att den centrala styrningen saknas. Stadsbyggnadsnämnden rekommenderas att införa rutiner som säkerställer att information om planering för bostäder med särskild service framgår i dokumentation för program, start-PM och detaljplaner.

Granskning har även skett av stadsbyggnadsnämndens beslutsprocess för bygglovsärenden. Revisionskontoret bedömer att processen för handläggning av bygglovs- och anmälningssärenden i huvudsak uppfyller lagens krav och hanteras ändamålsenligt samt att ärendeprocessen är ändamålsenlig ur ett medborgarperspektiv.

När det gäller hantering av bostadsanpassningsbidraget har granskningen inriktats mot effektiviteten i stadsbyggnadsnämndens handläggning av bostadsanpassningsärenden samt förmedling av entreprenörer för genomförande av anpassningar. Bedömning är att nämndens hantering av ärenden avseende bostadsanpassningsbidrag kan effektiviseras. När det gäller förmedling/hantering av entreprenörer anser revisionskontoret att nämnden måste utreda om handlägningsrutinerna är förenliga med lagstiftning samt kommunens upphandlingspolicy.

Revisionskontorets granskningar redovisas mer detaljerat i bilaga 2.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. En tillräcklig intern kontroll innebär att kontrollen är aktiv och ändamålsenlig. Att arbetet med den interna kontrollen är strukturerat samt integrerat i organisationen, system och det löpande arbetet. Den interna kontrollen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs samt att en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten lämnas.

Sammanfattningsvis bedöms att nämndens interna kontroll inte varit helt tillräcklig. De iakttagelser som ligger till grund för denna bedömning redovisas nedan. Av redovisningen framgår att brister har noterats bl.a. vad gäller prognossäkerheten, ekonomisk uppföljning och redovisning till nämnden samt inköp av konsulttjänster.

En del i nämndens interna kontroll är att säkerställa en ändamålsenlig styrning och kontroll av ekonomi och verksamhet. En granskning av nämndens verksamhetsplan för år 2015 visar att nämndens egna mål ansluter till kommunfullmäktiges mål för den verksamhet som nämnden bedriver. Nämnden har för flertalet verksamhetsområde fastställt uppföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet.

Rutinerna för den ekonomiska rapporteringen till nämnden är inte tillfredsställande. Ekonomi, verksamhet och kvalitet följs upp i samband med nämndens tertialrapporter och verksamhetsberättelse. De ekonomiska månadsrapporterna som kontoret tar fram har inte presenterats i nämnden.

I månadsuppföljning fr.o.m. oktober månad har ekonomiska problem identifieras som i huvudsak anges bero på kostnader för den planerade uppgraderingen av förvaltningens ärendehanteringssystem, Public 360. Det prognostiserade underskottet har inte redovisats till nämnden. Avvikelsen redovisades först vid årets slut när utfallet var ett faktum. Revisionskontoret anser att nämnden ska informeras så tidigt som möjligt vid stora avvikelser för att möjliggöra åtgärder. Kontoret har, enligt verksamhetsberättelsen, upprättat en handlingsplan som avser åtgärder under 2015. Planen är inte redovisad till nämnden.

Nedanstående sammanställning visar att prognossäkerheten i nämndens tertialrapporter har varit bristfällig under året. Inte förrän i oktober har avvikelsen i nettokostnader uppmärksammats av kontoret. Revisionskontoret anser att prognossäkerheten bör förbättras.

Mnkr	Tertial- rapport 1 2015	Tertial- rapport 2 2015	Bokslut 2015	Avvikelse T2 - bokslut	
Driftbudget					
Kostnader	408,0	415,2	433,5	-18,3	-4,4%
Intäkter	242,3	247,6	257,1	9,5	2,6%
Verksamhetens nettokostnader	165,7	167,6	176,4	-8,8	5,2%
Avskrivningar	0,0	0,0	2,8	-2,8	
Internräntor	0,0	0,0	0,2	-0,2	
Driftbudgetens nettokostnader	165,7	167,6	179,4	-11,8	-7,0%
Investeringsplan					
Utgifter	1,0	1,4	1,5	-0,1	-10%
Inkomster					
Nettoutgifter	1,0	1,4	1,5	-0,1	-10%

Granskningen av nämndens system för intern kontroll visar att nämndens arbete med riskanalys och internkontrollplan i huvudsak är tillräckligt. Nämndens system för intern kontroll har aktualiserats under hösten och fastställdes i samband med verksamhetsplan för 2016. Uppföljning av internkontrollplanen för 2015 redovisas i verksamhetsberättelsen.

Ett antal granskningar har genomförts av nämndens interna kontroll, se *bilaga 2*. Granskningarna omfattar inköp och anskaffning av konsulttjänster, faktureringsrutiner samt konton av ekonomisk eller förtroendekänslig betydelse. Vissa brister har noterats vad gäller den interna kontrollen av inköp/anskaffning av konsulttjänster. Nämnden rekommenderas bl.a. att systematisera den kontinuerliga avtalsuppföljningen.

Bokslut och räkenskaper

I detta avsnitt redovisas en bedömning av om nämndens bokslut är rättvisande samt om räkenskaperna är upprättade enligt kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Sammanfattningsvis bedöms att bokslut och räkenskaper i allt väsentligt är rättvisande. Bedömningen baseras på en granskning av nämndens bokslut och på övriga granskningar som genomförts under året.

Uppföljning av tidigare års granskning

Tidigare års granskning av nämndens verksamhet har utmynnat i ett antal rekommendationer. Revisionskontoret gör årligen en uppföljning och bedömning av hur nämnden har beaktat rekommendationerna, se *bilaga 3*.

Uppföljning visar att nämnden delvis har beaktat revisionens rekommendationer. Bl.a. kvarstår vissa brister som konstaterades vid 2014 års granskning avseende faktureringsrutiner. Revisionskontoret rekommenderar att påbörjat utvecklingsarbete avseende de områden där brister föreligger fortsätter. Även förtydligandet av vad som är liten avvikelser från detaljplan inom bygglovshantering kvarstår.

Bilaga 1 - Bedömningskriterier

Revisionskontorets bedömningskriterier

För avsnitten Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi och Intern kontroll används följande bedömningar:

<i>Tillfredsställande/Tillräcklig</i>	Kriterierna är i allt väsentligt uppfyllda
<i>Inte helt tillfredsställande/ Inte helt tillräcklig</i>	Brister finns som måste åtgärdas
<i>Inte tillfredsställande/ Inte tillräcklig</i>	Väsentliga brister finns som måste åtgärdas omgående

För avsnittet Bokslut och räkenskaper gäller följande bedömningar:

Rättvisande, Inte helt rättvisande eller Inte rättvisande

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt innebär att nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Bedömningen avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

- Nämndens resultat lever upp till fullmäktiges mål, beslut, och riktlinjer.
- Nämnden genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- Nämndens verksamhet har bedrivits enligt gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.
- Nämnden har haft en styrning och uppföljning mot mål och beslut.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd, förvaltningsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs samt att en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten lämnas.

- Nämnden genomför årligen en riskanalys som fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås.
- Nämndens organisation har en tydlig fördelning av ansvar och befogenheter som bidrar till att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter.
- Nämndens verksamhetsplan överensstämmer med fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget. Nämnden har för varje verksamhetsområde fastställt mätbara/uppföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet.
- Nämnden följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi, verksamhet och kvalitet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Nämnden har ett fungerande informations- och kommunikationssystem för styrning, kontroll och uppföljning av verksamheten.
- Nämnden har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
- Nämnden följer upp den interna kontrollen systematiskt och regelbundet för att säkra att den fungerar på ett betryggande sätt.

Bokslut och räkenskaper

Nämndens redovisning är upprättad enligt lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

- Nämndens bokslut är rättvisande.
- Nämndens räkenskaper är upprättade enligt kommunala redovisningslag och god redovisningssed.

Bilaga 2 - Årets granskningar

Granskningar och projekt under perioden april 2015 – mars 2016

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Stadens bostadsbyggande (nr 1, 2016)

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av om staden har en tillräcklig samordning, styrning och kontroll vad gäller byggande av bostäder utifrån kommunfullmäktiges mål om 140 000 bostäder till år 2030. Granskningen har avgränsats till perioden 2014-2020 som avser delmålet om 40 000 bostäder. I granskningen ingick kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden samt Stockholms Stadshus AB, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder.

Den sammanfattande bedömningen är att granskade nämnder och styrelser har förutsättningar för en god kontroll avseende samordning och styrning vad gäller bostadsbyggandet. Staden arbetar på ett strukturerat sätt med att samordna de bostadsplaner som finns i Stockholm. Stadens nya organisation för ökad styrning av bostadsbyggandet ger tydlighet i att bostadsbyggandet är prioriterat i staden. Organisationen leds av stadsledningskontoret. Styrningen hanteras i olika forum beroende på fråga. Centrala frågor hanteras i första hand inom styrgruppen och intern samverkan sker via styrgruppen och genomförandegruppen.

Risker för att bostadsmålet inte uppnås är bl.a. att för närmare 70 procent av planerade bostäder är byggstart planerad under åren 2018-2020. Andra risker är brist på personella resurser och att många bostadsprojekts tidplaner är satta utan att bedöma risker t.ex. för överklagande, vilka kan förskjuta projekten tidmässigt. För att klara målet krävs en fortsatt upptrappning de närmaste åren. Stadens bostadsbolag bör öka takten i sin nyproduktion för att klara av bostadsuppdraget. Dessutom måste byggherrarna påbörja flertalet av de projekt som vunnit laga kraft.

Utifrån genomförd granskning rekommenderas stadsbyggnadsnämnden att tillse att beslutsunderlag om start-PM innehåller realistiska tidplaner med en bedömning av riskerna för försening bl.a. på grund av ett överklagande.

Planering och byggande av studentbostäder (nr 10, 2015)

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av om staden har en planering och ett byggande som säkerställer att fullmäktiges mål för studentbostäder uppnås. I granskningen ingick kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden samt Stockholm Stadshus AB, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem.

Vår sammanfattande bedömning är att staden har en god planering för att säkerställa att fullmäktiges mål om byggande av 4 000 studentbostäder uppnås för perioden, 2013-2017.

Under 2015 har stadsledningskontoret bildat grupperingar för särskild samordning för bostadsmålet 2015. Genom den nya organisationen finns en tydlighet att ansvaret för studentbostäder är gemensamt och att samverkan sker via styrgruppen och genomförandegruppen. Styrgruppen styr aktivt mot målen och genomförandegruppen arbetar för en bra samverkan med både interna och externa parter i processen. Genomförandegruppen har en aktiv uppföljning via löpande kontakter med berörda parter, bl.a. byggherrar. Gruppen har god kontroll på prognoserna på kort och längre sikt. Aktuell prognos för utfallet 2013 – 2017 är 4 821 bostäder. Osäkerhetsfaktorer finns eftersom det finns risk att projekt kan försenas.

Nämnden har den 25 februari 2016 lämnat ett yttrande över rapporten. Av yttrandet framgår att nämnden delar revisionens bedömning.

Miljöbedömningar och miljökonsekvensbeskrivningar i stadens planer och programfunktionsnedsättning (nr 8, 2015)

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av om det finns ändamålsenliga former för att beakta miljöfrågor i stadens planer, program och i efterföljande processer. Granskningen har omfattat miljöbedömningar av planer och program. Stadsbyggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, exploateringsnämnden, trafiknämnden samt kommunstyrelsen har ingått i granskningen.

Den övergripande bedömningen är att det finns former för att beakta miljöfrågor i stadens planer och program. Miljöbedömningar och miljökonsekvensbeskrivningar är integrerade i stadens planeringsprocess även om det i regel inte har dokumenterats hur detta ska ske. Det finns fungerande samarbete och dialog mellan berörda nämnder. Däremot sker i nuläget ingen systematisk uppföljning av den betydande miljöpåverkan som de planer och program som miljöbedömts antas leda till. Ansvarsfördelningen för uppföljningen

bedöms vara otydlig och det är inte fastställt vilken nämnd som har eller borde ha uppföljningsansvaret.

Nämnden har den 4 februari 2016 lämnat ett yttrande över rapporten. Av yttrandet framgår att nämnden delar revisionens bedömning.

Bostäder för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning (nr 6, 2015)

De senaste åren har i Stockholms stads budgetar fastställts att utbyggnadstakten av bostäder för personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar ska öka. Byggnad av boenden med särskild service är ett stadsgemensamt ansvar och stadsdelsnämnderna ska säkerställa att målet klaras.

Granskningen har inriktats på om staden har en samverkan för planering och byggande av bostäder med särskild service som säkerställer att uppskattade behov tillgodoses. I granskningen har kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, socialnämnden, fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna Bromma, Hässelby-Vällingby, Norrmalm och Skarpnäck samt Micasa Fastigheter i Stockholm AB ingått.

Den sammanfattande bedömningen är att stadens samverkan för planering och byggande av bostäder med särskild service inte är tillräcklig, vilket medför att staden inte säkerställer att uppskattade behov tillgodoses. Den samverkan som finns är inte tillräckligt formaliserad och den centrala styrningen saknas.

Stadsbyggnadsnämnden rekommenderas att införa rutiner som säkerställer att information om planering för bostäder med särskild service framgår i dokumentation för program, start-PM och detaljplaner.

Nämnden har den 4 februari 2016 lämnat ett yttrande över rapporten. Av yttrandet framgår att nämnden delar revisionens bedömning.

Granskning av nämndens beslutsprocess för bygglovsärenden

Enligt plan- och bygglagen (2010:900) PBL ska nämnden handlägga ärenden om bygglov och förhandsbesked skyndsamt och meddela sitt beslut om bygglov eller förhandsbesked inom tio veckor från det att den fullständiga ansökningskompletten kommer in till nämnden. Den 2 juli 2014 ändrades plan- och bygglagen (PBL) så att det inte behövs bygglov för vissa åtgärder som avser en- och

tvåbostadshus, s.k. Attefallsregler. Denna typ av ansökningar hanteras som anmälningsärenden.

Granskningen syftar till att bedöma om nämndens process för handläggning av bygglovs- och anmälningsärenden uppfyller lagens krav samt har en ändamålsenlig hantering. Granskningen ska även ge svar på om ärendeprocessen är ändamålsenlig ur ett medborgarperspektiv.

Bedömningen är att stadsbyggnadsnämndens process för handläggning av bygglovs- och anmälningsärenden i huvudsak uppfyller lagens krav och hanteras ändamålsenligt. Den senaste tiden har dock andel bygglovsärenden som beslutas inom tio veckor minskat. Denna försämring är ej tillfredsställande och målsättningen måste vara att 100 procent ska hanteras inom lagens angivna tidsramar. Revisionskontoret bedömer även att nämndens ärendeprocess i huvudsak är ändamålsenlig ur ett medborgarperspektiv.

Hantering av bostadsanpassningsbidrag

Varje år handläggs cirka 7 000 nya ärenden avseende bostadsanpassningsbidrag på stadsbyggnadskontoret. Hantering av bostadsanpassningsbidrag styrs av lag (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag som bland annat reglerar vem som har rätt till bidrag, bidragets storlek (skälig kostnad), ramverket för bidragsgivningen samt tillsynsansvarig. Bidraget är budgeterat till 95 mnkr för 2015, en ökning med 9 mnkr jämfört med 2014. De senaste åren har bidraget för bostadsanpassning överskridit budgeten.

Granskningen har inriktats mot effektiviteten i stadsbyggnadsnämndens handläggning av bostadsanpassningsärenden samt förmedling av entreprenörer för genomförande av anpassningar.

Bedömningen är att stadsbyggnadsnämndens hantering av ärenden avseende bostadsanpassningsbidrag kan effektiviseras. En ökad effektivitet kan uppnås genom en översyn av handläggningsrutinerna, framtagande av handbok samt på sikt ett mer ändamålsenligt system. Dessutom bör väntetiden till kontakt framgå av bekräftelsebrevet som skickas till sökanden.

När det gäller förmedling/hantering av entreprenörer anser vi att nämnden måste utreda om handläggningsrutinerna är förenliga med gällande lagstiftning samt kommunens upphandlingspolicy.

Intern kontroll

Inköp och anskaffning av konsulttjänster

Granskningen har inriktats mot att bedöma om den interna kontrollen avseende inköp/anskaffning av konsulttjänster är tillräcklig. Bedömningen är att den interna kontrollen avseende inköp/anskaffning inte är helt tillräcklig. Vissa brister kopplat till spårbarhet och följsamhet till avtal har iakttagits.

Bedömningen grundar sig på att det saknas rutin som säkerställer hög avtalstrohet samt dokumentation på uppföljningar och kontroller avseende inköp och fakturor. De enligt uppgift genomförda uppföljningarna på förvaltningen är ej dokumenterade. Granskningen visar på avvikelser gällande fakturaunderlag.

Nämnden rekommenderas att utarbeta förvaltningsspecifika rutiner där det bl.a. framgår vilka kontroller som ska utföras för att öka spårbarheten gentemot beställning/avtal samt stärka den interna kontrollen. Dessutom rekommenderas att den kontinuerliga avtalsuppföljningen systematiseras.

Faktureringsrutiner

En uppföljande granskning avseende fakturering av avgifter har genomförts. Syftet med granskningen var att bedöma om den interna kontrollen avseende avstämningsrutinerna för fakturering av avgifter är tillräcklig och om uppgifterna i redovisningen är aktuella, fullständiga och rättvisande.

Bedömningen är att den interna kontrollen i huvudsak är tillräcklig. Vissa brister som konstaterades vid 2014 års granskning kvarstår. Ett utvecklingsarbete pågår sedan år 2014 avseende faktureringsrutiner i syfte att minimera riskerna för fel. Tvåhandsprincip tillämpas i den utsträckning det anses möjligt och rationellt. Systematiska stickprovskontroller ska införas.

Revisionskontoret rekommenderar att systematiska stickprovskontroller som komplement till tillämpad tvåhandsprincip vid fakturering införs, att rutinbeskrivningar/ anvisningar kompletteras med de förändringar som översynen av faktureringsprocesserna leder till.

Analys av transaktioner på konton av ekonomisk eller förtroendekänsliga betydelse

Kontoanalys har genomförts i syfte att bedöma den interna kontrollen avseende transaktioner av ekonomisk eller

förtroendekänslig betydelse. Granskningen har inriktats mot konton med större belopp, konsulter/verksamhetsköp och förtroendekänsliga konton. Bedömningen att den interna kontrollen är tillräcklig.

Dock rekommenderas nämnden att säkerställa att tillräckliga underlag/specifikationer finns för samtliga redovisningstransaktioner för att erhålla en god kvalitet på räkenskapsmaterialet. Nämnden behöver även säkerställa att det för redovisningstransaktioner som avser förtroendekänsliga poster, anges bl.a. syfte och deltagare samt att korrekt momsavdrag görs.

Bilaga 3 - Uppföljning av lämnade rekommendationer

Gransk- ningsår	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
ÅR 2013	<i>Synpunkter och klagomål</i> Nämnden rekommenderas att utveckla sina rutiner för att ta emot och i sitt förbättringsarbete använda synpunkter på sina verksamheter.		X		Uppföljning av synpunkter och klagomål har förbättrats men en systematisk uppföljning saknas fortfarande.	
ÅR 2013	<i>Lönehantering</i> Nämnden rekommenderas att förvaltningens stöddokument avseende registrering av underlag för löneutbetalning ånyo kommuniceras ut i organisationen samt att genomförda kontroller dokumenteras.		X		Förvaltningen har utformat ett dokument för intern kontroll avseende löner som ska tydliggöra chefernas ansvar. Dokumentet tydliggör dock inte hur kontrollerna ska dokumenteras. HR har haft genomgångar med verksamheterna för att stämma av faktisk utbetald lön vs bokförda löner vilket görs mellan Agresso och Infoview. Förbättringsarbetet fortsätter under 2016.	
ÅR 2014	<i>Bygglovshantering avseende likabehandling</i> Förtydliga vad som är liten avvikelse från detaljplan för att ytterligare säkerställa att kommunallagens krav på likabehandling efterlevs.			X	Ej åtgärdat under 2015.	
ÅR 2014	<i>Faktureringsrutiner</i> Att förvaltningen fortsätter sitt utvecklingsarbete avseende fakturering av planavgifter och bygglovsavgifter samt tar fram kontrollpunkter som säkerställer en ändamålsenlig fakturering. Kontrollerna bör utföras så att tvåhandsprincip säkerställs. Informerar medarbetarna om innebörden av närståendetransaktioner och även vilka risker som finns när samma handläggare utför flera steg i handläggnings- och faktureringsprocessen. Att förvaltningen säkerställer att nytt system har en ändamålsenlig fakturering.		X		Vissa brister som konstaterades vid 2014 års granskning kvarstår 2015. Ett utvecklingsarbete pågår sedan 2014 avseende faktureringsrutiner i syfte att minimera riskerna för fel. Tvåhandsprincip tillämpas i den utsträckning det anses möjligt och rationellt. Systematiska stickprovskontroller ska enligt uppgift införas. Revisionskontoret rekommenderar att systematiska stickprovskontroller som komplement till tillämpad tvåhandsprincip vid fakturering införs, att rutinbeskrivningar/ anvisningar kompletteras med de förändringar som översynen av faktureringsprocesserna leder till.	

ÅR 2014	<i>Momshantering</i> Säkerställa att personal som hanterar moms har nödvändig kompetens och att utökade kontroller genomförs.	X			Utbildning har hållits för de som konterar fakturor. Ekonomifunktionen uppdaterar kontinuerligt (månatligen) med nyheter, ändringar avseende moms m.m. genom sitt ekonominätverk. Utökade kontroller har skett sedan tidigare genomförd IK-granskning. Förvaltningen genomför regelbundna kontroller av momsen men utförda stickprov har inte dokumenteras. Detta kommer ekonomifunktionen se över och åtgärda under 2016.	
ÅR 2014	<i>Analys av transaktioner på konton av ekonomisk eller förtroendekänslig betydelse</i> Säkerställa att tillräckliga underlag/specifikationer finns för samtliga redovisningstransaktioner för att erhålla en god kvalitet på räkenskapsmaterial. Säkerställa att det för redovisningstransaktioner som avser förtroendekänsliga poster, anges syfte samt att korrekt momsavdrag görs.		X		Uppföljande granskning visar nämnden bör säkerställa att tillräckliga underlag/specifikationer finns för samtliga redovisningstransaktioner för att erhålla en god kvalitet på räkenskapsmaterial. Nämnden behöver även säkerställa att det för redovisningstransaktioner som avser förtroendekänsliga poster, anges syfte samt att korrekt momsavdrag görs.	
ÅR 2014	<i>Leverantörsfakturor</i> Stärka rutinerna för anmälan och godkännande av bisyssla. Säkerställa ett fullständigt avtalsregister. Se över inköp för att koncentrera inköpen till färre leverantörer.		X		Förvaltningen uppger att de gör stickprov på leverantörsfakturor. Antalet stickprov varierar, men hur mycket som direktupphandlats styr urvalet. Stickproven dokumenteras ej och har därför inte kunnat verifieras. Förvaltningen har inte gjort någon översyn under året av antalet leverantörer och inköpsmönster.	
ÅR 2014	<i>Risikanalys och internkontrollplan</i> Kopplingen mellan risk- och väsentlighetsanalys och innehållet i IK-planen behöver bli tydligare. Fastställande bör ske av hur kontroller ska dokumenteras. Kontrollmomenten bör förtydligas. Avrapporteringen av fastställd internkontrollplan bör fokusera på resultatet av gjorda kontroller.	X			.	
P 1/ 2016	<i>Stadens bostadbyggnadsnämnden</i> Stadsbyggnadsnämnden rekommenderas att tillse att beslutsunderlag om start-PM innehåller realistiska tidplaner med en bedömning av riskerna för försening bl.a. på grund av ett överklagande.					2016

P 6/ 2015	<i>Bostäder för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning</i> Stadsbyggnadsnämnden rekommenderas att införa rutiner som säkerställer att information om planering för bostäder med särskild service framgår i dokumentation för program, start-PM och detaljplaner.					2016
ÅR 2015	<i>Hantering av bostadsanpassningsbidrag</i> Nämnden rekommenderas: * Översyn av handlägningsrutinerna * Framtagande av handbok * Väntetiden till kontakt bör framgå av bekräftelsebrevet som skickas till sökanden. När det gäller förmedling/hantering av entreprenörer måste nämnden utreda om handlägningsrutinerna är förenliga med gällande lagstiftning samt kommunens upphandlingspolicy.					2016
År 2015	<i>Inköp och anskaffning av konsulttjänster</i> Förvaltningsspecifika dokumenterade rutiner bör utarbetas där det bl.a. framgår vilka kontroller som ska utföras för att öka spårbarheten gentemot beställning/avtal samt stärka den interna kontrollen. Dessutom rekommenderas att den kontinuerliga avtalsuppföljningen systematiseras.					2016

ÅR – Årsrapport

P - Projektrapport